

dem urbis Episcopus, qua familiaritate cum homine se gerebat, secretiorem ejus cubiculi partem ingressus est, obstupuitque ad ea, quae vidit secreto reposita, ferrea macerationis instrumenta, scuticamque sanguine infectam. Temperantissime cibabatur, et nisi statis temporibus, perquam raro gustabat aliquid, etiam rogatus: qui tamen de rebus id generis, jucunda, speciosaque simulatione voluptatis disserentem audiret; comissatorem eximium, et prae famosis Apiciis gulae deditum studio fortasse suspicatur. Fuere nonnulli, qui, dum pranderet ille, curiose animadverterent, appositas ipsi dapes hinc atque hinc volventem eleganter; et post magnificum famis apparatus, tenuissimo contentum fuisse alimento, atque ut plurimum a carnibus abstinuisse. Ab amico invitatus ad ferculum ipsi gratissimum, atque optime conditum, venit quamcitissimus, gulae nomen imprimis praetendens: et gustavit quidem; sed nimirum suavem admodum palato cibum dijudicans, causansque ferculum plus justo esse calidum, vas gelida plenum immiscuit; et sic ingratum cum reddidisset, avidissime devoravit. Anticariae Rector ex officio invitavit transeuntes illac Socios, ut secum coccolatum gustarent; caeteris tamen laute habitis, ipse vasculum aquae calidae dissimulanter assumpsit. In itinere ad Anticariam male concidit e mula, et iis duravit ad brachium doloribus affectus, ut etiam ad necessarios in humano commercio motus aegerrime se haberet: nihilo tamen secius ad

ad sex totos menses a chirurgo abstinens, patientissime toleravit; donec ad subditorum iteratas preces alienis manibus, et voluntati se concessit. Caetera cum bona semper valetudine uteretur; vultus pallor, et macies indicio satis erant, quantis in semet macerationibus insaeuere. Inter has quidem non minimam sibi fuisse, vehementer nonnulli suspicabantur, quod vestibus haud spoliatus cubitum semper iret: nam et noctu saepe audiebatur per domus deambulacra; et si pro infirmi externi confessione quis peteretur, praesto erat ille, aut aures daturus in Sacramento, aut Sacerdotem alium comitaturus; et quo die decretum de Jesuitico exilio nihil expectatus Regius Minister denuntiavit, quanquam tempus adhuc esset somno concessum, in consueta veste Rector inventus est.

Religiosa vota observabat accuratissimus; longe tamen a delicato fastidio, quod solet in animi anxietatem declinare: id enim mirum, quod virtus in illo a natura esse videbatur. Nunquam non laeto vultu Superiorem imperantem audivit; et quamvis aliis praeesse vehementissime horreret, suscepit, nihil obmurmurans, regimina, quae sibi commissa sunt. Obedientia semper fuit suprema ratio, cui sua quaecunque opera, et cogitationes aptavit: ac si quando in re aggredienda dubium exurgeret, ab sua opinione ad Superiorem provocabat, cujus utique sententiam, securam sibi legem operandi arbitrabatur. Quaelibet sibi commissa imperia, suis

G 4

pro-

promulganda subditis, nulla facta mora denun-
tiabat; atque antecellens exemplo, suaviter
quidem, sed constanter curabat exequenda. Ita
praeceptum denunciavit a Supremo Societatis
Praeposito, ne Mexicani Socii pecunias recipe-
rent, quae muneris voluntarii nomine pro sa-
cris ad populum orationibus dari solebant. In-
de cum Anticariae Canoniorum Collegium ad
Nicolaum misisset unciales argenteos quinqu-
aginta pro quinque sacris orationibus, quas in
praecipuo urbis templo quotannis ad ferias esu-
riales dicebant Socii; amplissimas ille gratias
egit, donum tamen, quale venerat, remisit.
Quod cum denuo ad ejus manus deferretur, in-
stantibus Canonicis, id non sane pretium, sed
grati animi esse signum, talemque fuisse po-
stremam ejus voluntatem, qui moriens annuos
illos redditus testamento reliquerat; neque prop-
terea se posse pecuniam eam in alios usus de-
clinare: *Utcunque sint haec*, respondit obediens
Rector, *equidem precor illustrissimos Viros, ha-*
beant me excusatum: omnino enim nobis non est,
ut donum modo recipiamus, arbitrium. Res erat
integra post bimensem, cum a patria discessi-
mus. Cum postrema aegritudine exceptus fuis-
set, nescio quid tacitae praesensionis habuit,
sine dubio moriturum se, si ad Nosocomium
deferretur, quod pro tot Sociis infirmis desti-
natum erat: et quanquam vacua res periculo
videbatur, transferri tamen imperavit Medicus.
Obediit Nicolaus, tantae virtutis ad mortem
usque religiosus cultor. Etiam in Superioris di-
gni-

gnitate constitutus, praestantius credebatur aliis
inservire, quam imperare: proinde quoties no-
ctu pulsabantur domus fores pro infirmi confes-
sione, nihil ire ipse cunctabatur; neque Socios
ab somno patiebatur excitari, nisi secundo Sa-
cerdos postularetur. Etiam interdum aut ipse
confessionum exhibebat Minister, aut Ministro al-
teri comitem se praebat: atque optimi erat
exempli, conspicari Rectorem Socii Adjutoris
vices facientem, tempus illud aut lectioni, aut
sacris preceationibus dantem, atque humiliter
expectantem, donec Sacerdos ministerio funge-
retur. Siquem ex Magistris aut morbo, aut
alio impedimento teneri contingeret, ad sube-
undum onus promptus erat ille: atque hoc pa-
cto partes omnium suscepit, etiam Ludimagi-
stri; nec minori conatu his muneribus, quam
domus gubernationi intendebat.

Augustinus Marquezius paupertatis evange-
licae cultor eximius, cum in demortui Nicolai
laudes olim vergeret, haec agebat: *Pauper fuit,*
qualem esse par est, qui voluntaria rerum huma-
narum abdicatione ad Christi pauperes annumer-
tus est. Pauper esse amabat, pauper videri. Ut
in victu, et in cultu, sic in caeteris omnibus,
quae sui usus erant, paupertatem redolebat:
brevi, ac trita, sed non indecenti veste, dapi-
bus non exquisitis, libris non eleganter com-
pactis utebatur. Quod eo quidem mirabilius
erat, quo pluribus abundabat, ultro sibi obla-
tis ab civium generositate, quos tam praeclarae
hominis dotes ad benevolentiam provocabant.

At-

Atque hos curabat compescere, munera recusans interdum; cum autem, id ut faceret, causas praetendere honestas non poterat, eatenus dona suscipiebat, ut amicis, egenisque distribueret. Anticariae Rector cubiculum Superiori destinatum cum parvulo, eoque incommodo, et vilissima ornato supellectili commutavit. In castimoniae laude ad eos recensendum arbitror humanos Angelos, caeterorum hominum et admiratione dignos, et amore; utpote qui mortalitatem cum nondum exuerint, superiori videntur natura progeniti. Sacerdos pietate, ac fide clarus, cui cum eo fuerat in arctiori consuetudine familiaritas, haec asseveranter ad me: *Calatajudius animam bonam sortitus est, et nec ea, quae sunt hominis, contigisse sibi adversus delicatissimum florem castimoniae, mihi profecto notum olim fuit.* Atque eo tendebat certe acerrima illa sensuum custodia: oculos praesertim, quibuscum Jobus pepigerat foedus, ut ne cogitarent quidem de Virgine, tam stricto clausos carcere Nicolaus tuebatur, ut cum Aloysio Gonzaga comparandum omnino quis dixerit. Ab omni mundana consuetudine, quantum poterat, abstinebat: quod ipsum suis etiam subditis, prudenti quidem moderatione usus, omni industria suggererat: ratus nimirum, id maxime interesse religiosi hominis, qui liberam a fluxis, atque immundis cogitationibus vitam profiteatur. In commercio autem cum sequiori sexu modestus apprime fuit, nunquam familiaris, gravitatem servans, et religiosam dignitatem; quin tamen amit-

amitteret comem suum, ac suavitate plenum aspectum, quo venientes ad se liberaliter excipiebat. Ad ipsarum domos rarus erat, nisi aut animorum salus, aut ex patriis legibus postularet urbanitas; id tamen brevi semper tempore, nec permissa unquam oculis errandi licentia. Ea videlicet sincere casta cum omnibus agendi ratio, vitaque prorsus Angelo digna, universos Reipublicae ordines alliciebant, ubi ubi esset ille, ut ipsius amicitiam procurarent.

Amore, studio, et observantia erga susceptum ab se Institutum, sane meruit elogium, in quo texendo quamplures convenere Socii cum Augustino Marquezio, perito inprimis religiosi meriti aestimatore: Calatajudium factum fuisse ad Lojolae mentem. Cum praescriptorum lectioni, ac de totius Instituti disciplina commentationi assuevisset; ad ejus normam tanquam ex consuetudine operabatur. Ingenti labore sua scriptum manu reliquit in codice, ubicunque fuit Rector, quid diebus, quid mensibus, quid singulis annis agendum esset juxta patrios mores, et peculiaria domus constituta. Collegiorum etiam tabularia facili disposuit ordine; quod in Anticariensi, rebus oppido implicatis, immensi profecto fuit sudoris. Haec sibi prima cura, vix in domum quamlibet Superior pervenerat, omnino intelligere, qui essent reditus, quae impensae, quae praestanda officia, quae lites; et pro successorum commodo digesta notabat cuncta. Quod sui erat, nihil unquam inopinatum accidit, quod agere debuisset ex mu-

munere: nam omnia opportuno tempore cogitatione antevidebat; et nequid excideret, memoriae succurrebat industrie. Ad domus, in qua immorabatur, consuetudinem, religiose distribuebat tempus; et quod supererat, sive pietati, sive libris dabat. Ad Socium familiarem ipse olim dixit: *Nihil sibi laboris adjungi, quod plures e suggestu dicendas orationes elaboraret: cum enim nullam diei particulam otio liberam relinqueret, perinde sibi erat, huic operi, alteri ve studio mentem intendere.* Siquis ex familiaribus ad ipsum accederet animi tantum gratia; nunquam id temporis otiose prorsus consumebat: etenim dum colloqueretur, uni alicui vacabat occupationi, quae aliena non esset ab sermone quolibet instituto: quod ea faciebat festiva urbanitate, ut colloquentem non offenderet. In domestica disciplina exigenda, fortitudinem animi suavitati verborum immiscebat: vigilanter praeveniebat, nequa irreperet consuetudo Societatis praescriptionibus contraria: caute, ac perquam raro potestatem exercebat in Subditis a constituta temporis distributione solvendis: et sic tandem obtinuit Superior, ut vigeret maxime Institutum. Frequens erat in Sociorum cubiculis perlustrandis, matutino tempore sacris meditationibus destinato; noctuque dato signo cubitum eundi, num obserata fuisset Collegii janua, suis manibus ipse solebat inquirere. Materna invigilabat cura, nequid aegrotis deficeret sive ad animi solatium, sive ad corporis recreationem: ipsos persaepe adibat, nul-

nullisque parcens impensis, providebat sollicitus, ut exequeretur confestim valetudinarii minister, quaecumque Medicus imperaverat. Universim Superior erat honestati, et rationi ad dictus omaino: proinde quotquot subjecti erant ipsius potestati; tanquam cum intimae necessitudinis homine, cum illo se gerebant. Eaque propter Josephus Bellidus, vir ut nota religione animi, sic et sagacitate in cognoscendis hominibus, funestum Sociis in exilio dicebat, hunc decessisse, qui desiderandus fuerat pro calamitosis temporibus universae Provinciae Moderator.

Caeterum Deus, qui sapientia, nihil nobis investiganda, mundum regit suum, in ipsis exilii primordiis hominem vocavit ad proemium. Veracruce, ut diximus, navium commoditatem expectanti, febrim tertianam immisit, primo quidem nullius periculi judicatam. Medicus tamen transferri jussit in Sociorum Nosocomium, quod regebat Praefectus, pristinus ille amicus, et sibi pietate conjunctus intime, Augustinus Marquezius. Obtemperavit Nicolaus, mortem sine dubio proximam sibi praenuntians: ut, rebus compositis omnibus, ad familiarem dono miserit, in grati animi signum, thecam suam calamariam, haec insuper scripto adjungens: *Id ad te Calatajudius, qui prius ad aeternum comparebit Judicem, quam tu receperis.* Sexto aegritudinis die, cum debilitatum nimium quantum mane invenisset Medicus, impense flagitavit aegrotus ipse, postremam Ecclesiae unctionem

nem sibi ministrari: cui petitioni annuit Medicus pro vespertino tempore. Qui tamen Medicus ante horam rediens unctioni destinatum, negavit oportere; cum infirmus restitutus esset viribus, nec ultra imminere periculum videretur. At enim, illucescente postero die, cum Marquezus aegrotum conveniret, in agone positum reperit, Ecclesiastico ritu confestim unxit, Deoque proficiscentem animam commendavit. Hanc tandem emisit placidissime Nicolaus Calatajudius tertio decimo Kalendas Decembres, anno septimo, et sexagesimo saeculi vertentis, aetatis autem quinquagesimo septimo fere dimidiato. In praecipuo Veraecrucis Templo sepultus est, ubi tot Sociorum exulum jacuere cadavera. Sapientem, et justum Deum venerabundi adoramus, qui non passus est tantum hominem cum Sociis in exilio, ad afflictorum solatium consensescere.

FRAN-

FRANCISCUS PEREZIUS ARAGONIUS.

Zacatechi extremi Otomitarum fuerunt ad Occidentem Solem in ea parte Americae Mexicanae, quae hinc Taraschis, hinc Mexicanis Occiduis, qui Xalostitlanum incolebant, contermina erat. Occupata ab Hispanis Mexico, novaque Provinciarum divisione, novisque rerum vocabulis a Victoribus inductis, ad Orientales fines Novae Galliae Zacatechi fuerunt adscripti. Oppidum in his condidere Hispani, cui nomen Zacatecarum ab antiquis habitatoribus indiderunt. Quod oppidum clarum profecto est tum incolarum frequentia, tum fodinis argenti, et numero, et miranda opulentia, celebratissimis. Hoc in oppido natus est Franciscus Perezus Aragonius octavo Kalendas Augusti, anno saeculi proximi secundo et nonagesimo. Illustres genere, atque opibus, illustriores pietate Parentes nactus est; qui Franciscum etsi more opulentorum educaverunt, non idcirco oblitus sunt, charum hoc pignus, in quo tota erat spes generis, ad Christiani hominis instituta formare. Jam aetate grandiusculus Mexicum mittitur, Novae Hispaniae principem urbem, ut ad Divi Ildephonsi alumnos erudiretur. Ibi postquam rudimenta latinitatis edidicit, philosophiae Magistrum audiit
Cle-